

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslaget vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes herefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 112 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Anden behandling af lovforslag nr. L 212: Forslag til lov om fond til investeringer i vækstmarkeder m.v.

Af erhvervsministeren (Mimi Jakobsen).
(Fremsat 28/2 96. Første behandling 12/3 96. Betænkning 18/4 96).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-5 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Anden behandling af lovforslag nr. L 98: Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmiljø. (Unge under 18 år).

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).
(Fremsat 29/11 95. Første behandling 7/12 95. Betænkning 17/4 96).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Poul Erik Dyrland (S):

Da vi førstebehandlede lovforslaget, gav jeg på den socialdemokratiske gruppes vegne tilslutning til forslaget. Jeg gav tilslutning til forslaget, som på et par enkelte områder var bedre end det EF-direktiv, som vi med lovforslaget skal implementere. Regeringen stillede forslag om ikrafttrædelse pr. 1. april 1996 og stillede forslag om en generel indberetningspligt, således at arbejdsgiverne i alle tilfælde skal give forældrene meddelelse om, hvad deres børn går og laver, samt hvilket grej og hvilke stoffer og materialer der anvendes. Denne forbedring gav jeg på den socialdemokratiske gruppes vegne tilslutning til, fordi vi synes, det er en god idé.

Masser af sager har gennem årene afsløret, at forældrene ikke ved, hvad deres børn går og laver, når de er på arbejde. Allerede under førstebehandlingen af forslaget gav disse forbedringer af EF-direktivet anledning til de store overskrifter. De store armbevægelser blev brugt i hele den borgerlige lejr. Der var ingen grænser for, hvilke besværligheder indberetningspligten

ville give arbejdsgiverne. Pjat, besværligt, bureaukrati, overformynderi var nogle af de ord, der blev brugt og er blevet brugt.

Ingen i den borgerlige lejr beskæftigede sig med den gevinst, det kunne være for børnene og deres forældre, at der var styr på, hvad der blev lavet og hvordan. Den konservative ordfører besværede sig over, at forslaget var en overimplementering, men kunne vel ikke under førstebehandlingen betegnes som decideret negativ.

Venstres ordfører stillede to betingelser for at stemme for forslaget: ingen overimplementering samt sikkerhed for, at de beskrevne undtagelsesbestemmelser for børn over 12 år, altså dem, der er fyldt 13, nu også kan udnyttes.

SF's tilslutning var jeg glad for at høre. Enhedslistens holdning var, som jeg egentlig forventede. Det var med en vis optimisme, at jeg forlod salen efter førstebehandlingen. SF var positiv, og med Venstres og De Konservatives jo altid meget engagerede tilslutning til alt, hvad der kommer fra EU, tænkte jeg ved mig selv: Dette forslag skal nok blive vedtaget.

Efter at forslaget nu har været igennem Arbejdsmarkedsudvalget, må jeg erkende, at jeg tog fejl. Ifølge betænkningen står vi nu med en EU-implementering, der ikke kan opnå flertal her i Folketinget. Det er overraskende og skuffende, fordi man lader børnene i stikken. Det er overraskende og skuffende, fordi arbejdsministeren undervejs i udvalgsarbejdet har ryddet alle Venstres og De Konservatives forbehold af vejen. Arbejdsministeren har endda på opfordring fra udvalget undersøgt muligheden for at indføre en overgangsordning, så ingen skal fyres. Desværre er det umuligt at indføre en sådan overgangsordning, hvis vi da vil være i overensstemmelse med, hvad der er vedtaget i Ministerrådet.

I den socialdemokratiske gruppe beklager vi, at vi er afskåret fra denne mulighed. Det er overraskende og skuffende, at Enhedslisten er parat til at svigte den store gruppe af børn, fordi man ikke kan få nogle bestemmelser med i forslaget omhandlende en lille gruppe, som i øvrigt er delvis beskyttet af anden lovgivning. Det er derimod ikke overraskende, at Venstre vil slå indenrigspolitisk mønt på noget så vigtigt som vore relationer til EU. Der kunne jo være et par stemmer at hente på denne sag. Alt er jo brugbart i egoismens højborg.

Nuvel. At dette forslag ikke lige nu kan samle flertal i Folketinget er ikke Socialdemokratiets problem. Det er ikke os, der skal forklare os

blandt vore samarbejdspartnere i EU eller over for Europa-Parlamentet og Kommissionen. Det er de partier, der stemmer imod, der har et forklaringsproblem.

Jeg vil opfordre til, at man endnu en gang overvejer sin stilling. Jeg skal ikke undlade at minde om, at vi er gået i gang med regeringskonferencen, hvor EU-samarbejdet er sat til debat. Hvis Danmark skal hævde sig i den diskussion, skal vi have rene linjer. Ingen skal kunne pege fingre ad os. Det bør man tænke dybt, dybt over hos Venstre og De Konservative.

Charlotte Antonsen (V):

I Venstre er vi selvfølgelig tilfredse med de ændringsforslag, der er kommet, som gør lovforslaget knap så vidtgående, som der oprindeligt var lagt op til. Derfor vil vi undlade at stemme. Når vi undlader at stemme, er det, fordi vi agter ved tredjebehandlingen at stemme imod lovforslaget.

Vi mener fortsat, at lovforslaget skyder langt over målet. Direktivet, som skal implementeres, er et indre marked-direktiv, som handler om erhvervs-mæssigt arbejde. Det er det, EU kan regulere. EU har ikke nogen mulighed for at regulere fritidsaktiviteter, småjob såsom at bringe aviser ud og være flaskedreng. Derfor mener vi fortsat, at når man vil forbyde alle mulige former for fritidsaktiviteter for børn, hvor de får lidt kroner for det, så mener vi, at lovforslaget skyder over målet – at der er tale om en overimplementering.

Den socialdemokratiske ordfører talte om forklaringsproblemer – for Venstre at se er det arbejdsministeren, der har et forklaringsproblem. Arbejdsministeren har til Radioavisen sagt, at arbejdsministeren har arbejdet for at reducere aldersgrænsen på 13 år. Og vi ved jo fra Europaudvalget, at arbejdsministeren ikke har rørt en finger for at forbedre dette direktiv og reducere aldersgrænsen på de 13 år. Men arbejdsministeren har selvfølgelig fundet ud af, at det, der var hendes ønskedrøm, netop dette direktiv, ikke har den store folkelige opbakning – bl.a. er Børnekommissionen gået imod forslaget. Så har ministeren fået lidt kolde fødder ved sit møde med den danske befolkning, og pludselig skal det se ud, som om man fra den danske regerings side har gjort noget for at forbedre dette fuldstændig tåbelige forslag.

Til sidst: Man har i den seneste tid her i huset diskuteret Folketingets indflydelse på EU-sager. For os at se er det, at Venstre nu vil stemme

imod direktivet, den bedste mulighed for at styrke parlamentet, det danske parlament i forhold til regeringen.

Venstre har sammen med De Konservative hele vejen igennem stemt imod mandaterne i Europaudvalget. Nu følger vi det så op med at stemme imod i Folketingssalen. For os at se er det den mest enkle måde at styrke Folketingets indseende i og indflydelse på EF-direktiver.

Ministeren skal ikke fremover have mulighed for med meget snævre og usikre mandater at køre sin egen politik igennem på Danmarks vegne og så efterfølgende tro, at der bliver kastet en redningskrans fra Venstre og De Konservative.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Hr. Poul Erik Dyrlund kritiserede Det Konservative Folkeparti og sagde, at vi jo er et EU-venligt parti, og derfor kan man ikke forstå, at vi ikke vil være med til at implementere dette direktiv. Dér er jeg nødt til at sige til hr. Poul Erik Dyrlund, at vel er vi et EU-venligt parti, men vi mener, at vi skal tage nærhedsprincippet alvorligt. Og her er der efter konservativ opfattelse tale om en EU-lovgivning, som er fuldstændig unødvendig.

Hvis det er sådan, at man gerne vil lave nogle regler for unge i arbejde, for børn i arbejde, så kan de nationale parlamenter bare gennemføre det. Jeg kan respektere Socialdemokratiet, og jeg kan også respektere SF og andre, der måske ønsker sådan nogle regler. Det er fair nok. Men der er ingen grund til, at man skal køre det over Bruxelles og få vedtaget et EF-direktiv, der pålægger medlemslandene at gennemføre tingene via national lovgivning.

Vi har hele tiden under forhandlingerne sagt til den socialdemokratiske ledede regering, at vi var imod dette her. Så skal man ikke komme bagefter og sige til Det Konservative Folkeparti: Nu har Socialdemokratiet arbejdet aktivt for at få dette gennemført, og vi har fået vores politik igennem i EU; nu skal I så lægge stemmer til, så det kan blive gennemført i Danmark. Det synes vi ikke er rimeligt. Og derfor håber vi, selv om denne sag er dybt beklagelig, at den også vil være en lære om, at Folketingets partier nu tager det mere alvorligt, hvad det er, EU skal beskæftige sig med, og hvad det er, de nationale parlamenter skal beskæftige sig med.

Så vi har det godt i Det Konservative Folkeparti også ved at stemme nej til dette direktiv. Vi

håber aldrig, vi kommer i denne situation igen, for vi vil kæmpe imod direktiverne, og vi håber, regeringen vil kæmpe imod direktiver i EU, som EU ikke skal vedtage, og som vi lige så godt selv kan vedtage via national lovgivning, hvis et flertal ønsker det i de nationale parlamenter.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Det var nu egentlig fru Charlotte Antonsen, der fik mig til at bede om ordet for en kort bemærkning, men hr. Kent Kirk har jo fremsat en række interessante betragtninger her: Nærhedsprincippet vil man tage alvorligt i Det Konservative Folkeparti, og det har man i øvrigt sagt under alle forhandlingerne, der har været omkring denne sag.

Det er jo ikke rigtigt, vil jeg sige til hr. Kent Kirk. Jeg vil tillade mig at citere fra referatet fra førstebehandlingen, side 1859, og jeg citerer hr. Bendt Bendtsen: »Jeg må desværre sige, at indsatsen forud for fremsættelsen af dette forslag ikke har være god nok. Fra konservativ side vil vi gerne være med i denne forbindelse, men det drejer sig altså om, at vi ikke behøver at lave et lovforslag, der går længere, end direktivet foreskriver.« Jeg kan ikke forstå denne udtalelse som andet end en tilslutning til at være med til at implementere et rent direktiv.

Jeg vil i øvrigt citere videre fra forhandlingerne side 1867: »Omvendt blev der også talt om, at der er en opblødning med hensyn til den generelle underretningspligt.« Det er hr. Bendt Bendtsen, som kvitterer for ministerens indlæg. »Det vil vi være godt tilfredse med hos os,« siger hr. Bendt Bendtsen så. Jeg vil tillade mig til sidst at citere fra forhandlingerne side 1868: »Og vi har anket over, at ministeren fremsætter et forslag, der går videre, end direktivet foreskriver.« Og – til hr. Kent Kirk – lyt så godt efter: »Det er det, vi siger, vi har problemer med.« Underforstået: det er altså ikke det rene direktiv, man har problemer med. Så det, hr. Kent Kirk har stået her på talerstolen og sagt for ganske kort tid siden, passer ganske enkelt ikke.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Det er unægtelig en særegen situation, vi står i. Det må jeg jo give hr. Poul Erik Dyrlund ganske ret i. Vi står i den situation, at vi har et EF-direktiv, som jo efter gældende regler vil træde i kraft i Danmark, uanset hvad Folketinget i øvrigt gør, men vi har altså muligheden for

at give et klart signal fra Folketingets side om, hvad vi mener om denne sag. Jeg vil da ikke lægge skjul på, at vi i Dansk Folkeparti selvfølgelig er meget tilfredse med, at et flertal her i Folketinget ser ud til at ville stemme dette lovforslag ned.

Vi mener, der er behov for et parlamentarisk oprør i de enkelte EU-lande imod en stadig større EU-regulering på områder, som de nationale parlamenter sagtens kan klare selv. Vi har at gøre med et direktivforslag, der behandler arbejdsmiljø for unge mennesker, og der er ingen problemer for Folketinget i selv at klare det. Der er for os at se ingen grund til, at EU laver dette direktiv.

Så kan man diskutere den procedure, der er gået forud, og man kan diskutere, hvordan proceduren har været i Europaudvalget, men én ting er for Dansk Folkeparti sikkert: dette er et eksempel på, hvorfor flere ting bør trækkes fra Europaudvalgets lukkede døre herved i Folketingssalen, så vi får en større åben debat om nogle af disse ting – en offentlig debat, inden de vedtages som EF-direktiver, frem for at debatten for alvor kommer her bagefter, og så skal vi så til at efterrationalisere, som det jo også i sandhed finder sted fra Socialdemokratiets side.

For os at se er der mange gode argumenter for i den beretning, Europaudvalget skal til at skrive, at mærke sig proceduren i dette med hensyn til dette her direktiv og i at få trukket flere sager ned i Folketingssalen, i stedet for at de foregår bag Europaudvalgets lukkede døre.

Men i hvert fald stor tilfredshed fra os med, at der er flertal imod dette her, og vi håber selvfølgelig, at flertallet vil holde sammen også til den endelige tredjebehandling.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Der kan vel ikke herske megen tvivl om, at Fremskridtspartiet mener, at dette er en overimplementering af det direktivforslag, som vi har været imod, lige fra det startede for flere år siden. Vi har kæmpet imod, at det skulle være sådan, at EU skulle begynde at lave bestemmelser om, hvornår små børn må gå ud og plukke jordbær for deres mor eller for deres nabo.

Det er noget fuldstændig vanvittigt pjat, og det er utroligt, at man ikke har kunnet bruge det ord, som så mange partier ellers har været så glade for, nemlig subsidiaritetsprincippet eller nærhedsprincippet, eller hvad man ellers har ønsket at fordanske det med.

Her står vi over for implementering af et nugældende direktiv, som altså skal blive til dansk lov, og endelig ser det ud, som om der er et flertal i Folketinget, der er ved at vågne op og finde ud af, hvad det reelt drejer sig om.

Sagen er – og det har vi sagt lige fra den allerførste start, hvor dette direktivforslag kom frem, og vi vil blive ved med at sige det – at dette intet har med EU-relevans at gøre. Vi er nødt til at erkende, at der er masser af områder, som skal være dansk ansvar. Vi er nødt til at være os vores eget ansvar bevidst og så holde op med at kravle ind under EU's paraply hele tiden.

Dette er et godt eksempel på, hvor fordrejet det kan blive, når man tror, at man er med til at lave et eller andet for portugisiske børn, hvor der i øvrigt er regler i forvejen.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg brød mig ikke om, da hr. Poul Erik Dyrlund sagde, at jeg talte mod bedre vidende. Jeg vil ikke lægge skjul på, at denne sag har været meget, meget vanskelig for Det Konservative Folkeparti, for da vi diskuterede den inden første behandling, var vores hovedargument, at dette er i strid med nærhedsprincippet. Men på den anden side kunne vi også godt se, at det er en vanskelig situation, når Socialdemokratiet med SF's stemmer har været nede og bære det igennem i Bruxelles.

Derfor var hr. Bendt Bendtsens tale, som den var under første behandling. Så har vi efterfølgende selvfølgelig fulgt denne sag meget nøje, og man må jo sige, at det også er godt, at arbejdsministeren har piller overimplementeringen ud – altså at det, der er lagt oveni, er piller ud.

Men vi er altså endt med den konklusion, at her har vi en sag, hvor en regering med et meget, meget smalt flertal har sagt ja til et direktiv, og så kommer man efterfølgende og siger til os, at nu skal vi lægge ryg til dette direktiv, der bliver implementeret, selv om vi har været imod det hele tiden, og selv om vi grundlæggende mener, at det er i strid med alt det, vi går og siger omkring nærhedsprincippet. Og derfor er vi altså kommet til den konklusion, at vi her ved andenbehandlingen vil stemme imod det.

Det synes jeg er fair og reelt, at vi har været igennem disse overvejelser. Jeg synes også, det er fair og reelt, hvis det kan blive en lærestreg for enhver siddende regering, at når man skal have sine forhandlingsmandater i Folketingets

Europaudvalg, så skal man altså ikke bare komme og sige: Vi har et medlemsflertal her, og så kan vi bare køre det igennem.

Vi oplevede efter sidste valg, hvordan formanden for Folketingets Europaudvalg havde travlt med at forklare os, at vi jo ikke kunne manifestere et flertal imod regeringens forhandlingsmandater, fordi hr. Jacob Haugaard ikke var medlem af udvalget, og dermed ville man med SF's stemmer jo kunne køre sine forhandlingsmandater igennem.

Jeg synes, denne sag er en lærestreg for enhver siddende regering om, at man skal have et så bredt flertal bag sin Europapolitik som overhovedet muligt. Så er man også sikker på, at der er et flertal i Folketinget, der bagefter kan implementere lovgivningen.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Jeg har egentlig et spørgsmål både til fru Annette Just og hr. Kent Kirk. Jeg kunne egentlig godt tænke mig at vide, med de ændringsforslag, som arbejdsministeren nu har stillet, hvor i lovforslaget der nu er tale om en overimplementering. Det kunne jeg godt tænke mig at få at vide.

Og så må jeg sige, at jeg bliver mere og mere rystet over at høre på hr. Kent Kirks argumentation. Vi skal jo også prøve at tænke lidt ud i fremtiden. Er det nu sådan i fremtiden, at vi her i det danske Folketing skal have disse diskussioner, når vi skal implementere direktiver fra EU? Er det sådan i fremtiden, at fordi eksempelvis et flertal skifter, så vil man ikke mere være i stand til at implementere direktiver? Er det den dagsorden, Venstre og De Konservative ønsker at sætte for fremtidens implementering af EF-direktiver? Der er noget, der tyder på det.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg må indrømme, at jeg synes, det er meget positivt, at De Konservative og også Venstre nu begynder at vurdere EF-direktiver og EU-initiativer indholdsmæssigt og forholder sig til dem som sådan. Hvis den proces fortsætter, er der jo en chance for, at det også vil slå tilbage i selve EU-processen, sådan at vi måske fremover kan få respekteret et subsidiaritetsprincip.

Og så går jeg ud fra, det er sidste gang, vi fra Venstre og De Konservative har hørt en ordførertale på et EU-spørgsmål, som bruger argumentet, at nu skal det indføres i dansk lovgivning, fordi og alene fordi det er et EF-direktiv. Det er vel så sidste gang, vi har hørt det.

(Kort bemærkning).

Ole Stavad (S):

Jeg synes, der er et centralt spørgsmål, der må stilles til i hvert fald både den konservative og Venstres ordfører, herunder hr. Kent Kirk. Hvis nu arbejdsministeren havde forholdt sig passiv, var kommet til Folketingets Europaudvalg, havde fået et mandat om at gå imod og var blevet stemt ned – det var jo situationen – og var kommet tilbage med et direktiv, der var ringere – med en 15-års-aldersgrænse – ville Venstre og De Konservative så have været med til at implementere?

Dette er jo også en debat om, hvorvidt danske ministre skal prøve at forfægte danske synspunkter, også dér, hvor danske synspunkter ikke et hundrede procent i et samarbejde med andre lande kan imødekommes. Derfor synes jeg, det må være et helt centralt spørgsmål.

Arbejdsministeren og regeringen valgte en model, hvor man forsøgte længst muligt at påvirke, så det forslag, som arbejdsministeren overtog efter den daværende arbejdsminister, den konservative hr. Kirkegaard, blev væsentlig bedre end det, der lå på det tidspunkt. Det var heller ikke færdigt, det er ikke det, jeg forsøger at sige. Men er vi derhenne, hvor Venstre og De Konservative vil forhindre dansk indflydelse maksimalt i et europæisk samarbejde inden for spilleregler om, at der er flertalsafgørelser, og at man derfor kan komme i situationer, hvor man ikke et hundrede procent kan få det, man elsker, men prøver at få de firs eller de halvfems procent?

Ville Venstre og De Konservative have stemt for et forslag, hvor arbejdsministeren havde stemt imod, men hvor aldersgrænsen var blevet 15 år, og hvor direktivet blev vedtaget imod de danske stemmer?

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg tror, jeg kan svare hr. Poul Erik Dyrland, hr. Ole Stavad og fru Jette Gottlieb samlet. Vi håber i Det Konservative Folkeparti, at dette er en engangssituation. Det håber vi. Men det kan vi selvfølgelig ikke være sikre på, for hvis vi kommer til at opleve en regering, som ikke vil lytte til Folketingets Europaudvalg, og som vil køre tingene igennem med et meget, meget snævert flertal og også i Europa-Parlamentet vil kæmpe for at få sin egen politik igennem på tværs af det, som vi går ind for, så er det klart, at vi ikke kan garantere for, at det er en engangssituation.

Vi er et parti, der ønsker at bære tingene igenem, men vi ønsker også at have indflydelse på Europapolitikken, og vi mener faktisk, denne sag kunne have været en strålende sag til at få afprøvet subsidiaritetsprincippet ved EF-Domstolen. Dette er imidlertid fuldstændig udelukket, fordi vi har en regering, der er gået ind for det, og fordi vi har danske Europaparlamentariskere, der har arbejdet aktivt for dette her, så det er fuldstændig udelukket at afprøve disse ting, men vi tager subsidiaritetsprincippet alvorligt, og vi mener, at hele Folketinget skal tage det alvorligt. Det skal ikke kun være, fordi man har sympati for noget i forslaget fra Europa-Kommissionen, at man så arbejder aktivt for at få det gennemført, hvis det er sådan, at det i virkeligheden er i strid med princippet om, hvad EU skal beskæftige sig med, og hvad man nationalt skal beskæftige sig med.

Så mit svar til hr. Ole Stavad er, at jeg ikke håber, at Det Konservative Folkeparti kommer i den her situation igen, men det afhænger af, hvordan regeringen vil behandle os i Europa-udvalget.

I øvrigt kan jeg sige til hr. Ole Stavads oplysning, at vi jo desværre før har været i den her situation i det danske Folketing i midten af 1980'erne. Jeg skal ikke nævne, hvilket parti der skabte den situation.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Dette direktiv og dette lovforslag er usædvanlig slemme lovforslag. Der er intet blevet gjort fra dansk side for at forhindre direktivet, som vi ser det i dag.

Når hr. Ole Stavad spørger: Hvad nu hvis arbejdsministeren havde stemt imod, og det så var blevet til 15 år? Hvor ved hr. Ole Stavad fra, at det var blevet til 15 år, hvis arbejdsministeren havde stemt imod?

Vi ved alle sammen, at direktivet om børnearbejde lå i systemet på Ministerrådets bord i årevis, fordi der var problemer i de forskellige lande. På den ene side ville landene godt forhindre, at børn blev misbrugt i industrien, på den anden side havde landene forskellige problemer med de meget detaljerede regler, som i øvrigt også, da Maastricht-Traktaten var blevet gennemført, lige før direktivet blev vedtaget, var i strid med nærhedsprincippet, som jo netop kom ind med Maastricht-Traktaten.

Hvis jeg skal give en vurdering af, hvad der var sket, hvis arbejdsministeren havde fulgt

vores råd undervejs i behandlingen i Europa-udvalget og havde stemt imod direktivet, tror jeg, at mange andre lande ville have sagt, at når Danmark kan stemme imod, selv om vi alle sammen ved, at der ikke er nogen i Danmark, der misbruger børn, så må der være noget galt med det her direktiv. Jeg er sikker på, at vi havde forhindret direktivet og alle detaljerne i direktivet, og vi havde måske fået det udskudt, til efter Maastricht-Traktaten var blevet ratificeret i alle landene, så kunne vi have henlagt en stor del af detaljerne under nærhedsprincippet. Sådan tror jeg situationen ville have været.

Det, der er os inderligt imod i denne sag, er, at arbejdsministeren ikke har rørt en finger for at forhindre skandalen, og når hr. Stavad spørger, om vi så altid vil stemme imod direktiver, vi har stemt imod i Europa-udvalget, så kan jeg sige, at vi lige her for 10 minutter siden har stemt for lovforslaget om europæiske samarbejdsudvalg. Det har vi stemt imod i Europa-udvalget, så det er ikke noget, der bliver en fast praksis, men i væsentlige sager vil vi gøre det, og det mener jeg også er stærkt medvirkende til, at Folketinget får større indflydelse på EU-sagerne.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Hr. Ole Stavad ramte helt plet med sit spørgsmål. Hvis arbejdsministeren havde arbejdet for vores synspunkter og derefter var blevet stemt ned efter ærlig kamp, så havde vi efter alt at dømme hjulpet med at omsætte det direktiv, vi altså ikke kunne lide, til dansk lov. Men her har vi den stik modsatte situation: En arbejdsminister, der hele vejen igennem har modarbejdet og ignoreret vores synspunkter, og som oven i købet, så vidt jeg kan se, derefter forsøger ved usandheder at snakke uden om, at hun har gjort det. Og det giver jo unægtelig en helt anden situation.

Jeg vil gerne citere fra Ritzaus Bureau den 20. marts 1996, hvor der står følgende – og det hørte vi jo også ministeren sige på fjernsyn og i radio:

»Ifølge arbejdsminister Jytte Andersen er løbet kørt, hvilket hun beklager dybt, for hun er slet ikke glad for aldersgrænsen på 13 år. »Det har været politisk helt umuligt at komme igenem med mine ønsker om at rykke grænsen ned til 11 eller 12 år«, siger ministeren til Ritzau.«

Da jeg hørte det, spurgte jeg arbejdsministeren, hvornår hun havde udført denne heltemodige kamp, og hvem det var, der havde stemt

hende ned. Svaret, der kom, var ganske klart, at det passer slet ikke. Hun har hele tiden arbejdet for præcis det, der ligger. Det følger af det svar, hun har givet mig, og så kan hun da ikke forlange, at vi skal hjælpe hende bagefter, når hun i den grad modarbejder vores standpunkter.

Så til hr. Ole Stavad: Vi er jo nemlig i den situation, at vi ikke aner, om arbejdsministeren kunne have fået en ventil ind for små fritidsjob. Hun har jo ikke forsøgt det. Det fremgår af det svar, hun har givet mig, og derfor aner vi ikke, om Danmark var i mindretal. Vi var jo med i flertallet, som tromlede det her igennem ifølge arbejdsministerens svar. Det er forklaringen. Det er ministerens centnertunge ansvar, at Danmark har fået det her problem. Hun har været arrogant og døv som – det må jeg ikke sige – og hun har overhovedet ikke villet høre, og så har hun oven i købet været arrogant og bare prøvet at klare frisag ved at smide skældsord efter andre. Sådan klarer man sig ikke, når man vil have Folketinget til at hjælpe sig i en vanskelig situation.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg forstår godt, at regeringen føler, at den har et problem, og jeg forstår godt, at hr. Ole Stavad udfolder sig kraftigt på talerstolen for at overbevise nogle partier, som han normalt går sammen med i EU-sagen, om, at det her vil være et kraftigt anslag mod EU-sagen i Danmark. Det forstår jeg så sandelig godt. Jeg må stadig væk fastholde, at vi fra Dansk Folkepartis side er særdeles tilfredse med, at der tegner sig det her mindre oprør mod den stadig stigende EU-integration.

Men det, jeg egentlig tog ordet for, var, at i forbindelse med afgørelsen om Maastricht-Traktaten og den efterfølgende Edinburgh-Afgørelse var noget, som også hr. Ole Stavad gjorde usædvanlig meget ud af, det nye princip, som vi havde fået indført også ved hjælp af Socialdemokratiet, nemlig subsidiaritetsprincippet, som vi her i Danmark hurtigt fik omdøbt til nærhedsprincippet. Nu skulle alle direktiver vurderes forfra, også dem, der lå på bordet, og alle de fremtidige skulle vurderes i lyset af det såkaldte nærhedsprincip ud fra tesen, at det, som lige så godt kunne klares på nationalt plan, det skulle ikke klares via EF-direktiver; og det var jo godt.

Her har vi så et godt eksempel på et direktiv, hvor man sagtens med god grund kan argu-

mentere for, at det her lige så godt kan klares på nationalt plan i stedet for på EU-plan.

Derfor vil vi egentlig foreslå, at man bruger det her direktiv som prøveklud for subsidiaritetsprincippet for at se, om der er noget indhold i det, for at se om det overhovedet duer til noget, som det blev nævnt også fra regeringens og flertallets side i forbindelse med afstemningen i 1993.

Derfor vil vi egentlig foreslå, at Folketinget i stedet for, som regeringen sikkert er i gang med, at blive defensive og resignere lidt og ikke kunne forstå, hvor V og K dog er henne i denne her sag, agerer offensivt, og at vi annoncerer et klart forslag om, at Folketinget kræver af regeringen, at Danmark skal prøve det her direktiv ved EF-Domstolen for at få afprøvet, om nærhedsprincippet gælder på det her område, så det slet ikke skal træde i kraft hverken i Danmark eller i andre EU-lande.

(Kort bemærkning).

Ole Stavad (S):

Jeg skal måske sige til hr. Bertel Haarder, at min baggrund for at have fulgt den her sag på det tidspunkt ikke var i Folketingets Europaudvalg, men det var i regeringens Europaudvalg. Og jeg kan – jeg tror uden at bryde nogen tavshedspligt – sige, at der på det tidspunkt var meget grundige drøftelser sammen med arbejdsministeren om, hvordan man kunne få det her direktiv til at passe bedst til danske forhold. Der var meget grundige drøftelser af, hvordan man skulle lægge en strategi, og jeg er vidende om, at arbejdsministeren og arbejdsministerens system havde en lang række kontakter til andre lande for at se, hvor vi kunne skaffe alliancer.

Og hr. Bertel Haarder siger, at hvis bare man ville arbejde for vores synspunkter, så var det godt nok. Jo, men hvis det var sådan, så måtte man gerne have stemt nej – også selv om det var blevet ringere. Nu burde hr. Bertel Haarder som Venstremænd jo være ekspert i, hvordan man kan stille sig frem og gerne vil have indflydelse uden at levere stemmer; det var blandt andet det, Venstre gjorde omkring finansloven.

Resultatet er altid, at ingen gider lytte til én, hvis det er sådan, at man ikke går ind i et arbejde med henblik på også at finde en løsning, og derfor havde arbejdsministeren formentlig ikke haft nogen mulighed for at øve indflydelse på det her. Derfor skal jeg konstatere, at hvis arbejdsministeren havde stillet sig op og demonstreret, og hvis arbejdsministeren var

kommet med et direktiv, der var ringere, og bare havde sagt nej, så havde Venstre og De Konservative med glæde stemt ja.

Dér kan man med stor klarhed se, at danske muligheder for at øve indflydelse og varetage danske interesser i et EU, hvor de fleste væsentlige områder, der skal træffes afgørelse om, er flertalsafgørelser, vil med Venstre og De Konservative i opposition nu også på EU-området være meget små. Det vil gå ud over den danske befolkning.

Jeg forstår, at nu er fodnotepolitikken indført fra Venstre og De Konservative på EU-området. Jeg siger velbekomme!

Formanden:

Så er det hr. Poul Erik Dyrlund, arbejdsministeren, fru Charlotte Antonsen og hr. Bertel Haarder. Så mener jeg også, at vi efter disse 18 korte bemærkninger må tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Det er jo lidt interessant at observere hr. Bertel Haarders optræden her på talerstolen, og det er det jo egentlig, fordi det interessante ligger i: Hvad er der sket i partiet Venstre, siden vi havde førstebehandlingen? Hvad er der sket på de indre linjer i partiet Venstre, siden vi havde førstebehandlingen? Når jeg stiller de spørgsmål, så er det jo, fordi under førstebehandlingen var der jo egentlig meget, meget klar tale fra partiet Venstre og partiets ordfører, fru Charlotte Antonsen.

Jeg vil gerne citere igen fra førstebehandlingsforhandlingerne, side 1855:

»Hr. Poul Erik Dyrlund spurgte mig, om direktivet ikke skal implementeres. Jo, det skal implementeres. Venstre har to forudsætninger for at stemme ja til dette lovforslag, der implementerer direktivet.

Den første forudsætning er, at lovforslaget ikke går længere end direktivet . . .«

Jeg regner med, at jeg er enig med partiet Venstre i, at den forudsætning er ryddet af vejen.

»Den anden forudsætning for os er, at vi i højere grad i teksten i lovforslaget eller ved hjælp af spørgsmål og svar fra ministeren sikrer os, at den stribe af undtagelsesmuligheder, der er især for børn over 12 år,« – altså dem, der er fyldt 13 – »bliver udnyttet fuldt ud . . .«

Også denne belysning har vi fået, og Venstre har ikke i forbindelse med betænkningen gjort nogen indsigelser på dette område.

Så vil jeg igen citere fra førstebehandlingen på side 1867:

»Det er klart« – jeg vil bede hr. Bertel Haarder lytte godt efter – »Det er klart, at hvis vi havde et rent EF-direktiv, hvor der intet andet var, så var vi nødt til at stemme for det, uanset at vi har anbefalet, at man skulle stemme imod det i EU, for vi mener, at man skal efterleve EU's regler.«

Hvad er der sket i Venstre siden førstebehandlingen?

Så synes jeg i øvrigt, det er forunderligt, at man fra både Venstres og De Konservatives side har stillet krav om, at den første betingelse er, at vi skal implementere et rent direktiv, altså ingen overimplementering. Alligevel er man i den situation, at man ikke kan mande sig så meget op, at man kan finde på at stemme for arbejdsministerens ændringsforslag, der netop sikrer, at det bliver en ren implementering. Altså man kan ikke engang stemme for de krav, man selv har stillet. Jeg synes saftuseme, vi er ved at være for langt ude.

Formanden:

»Saftuseme« er nok lige på kanten.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg ville kun bidrage lidt til folkeoplysningen omkring forhistorien til det her.

Til hr. Bertel Haarder: Det er jo ikke et nyt direktivforslag. Det er et gammelt direktivforslag. Det er jo et direktivforslag, der har været under udarbejdelse under min forgænger og under den regering, som hr. Bertel Haarder selv var medlem af.

Da jeg som minister fik forslaget fra Kommissionen præsenteret den 17. marts 1993, efter det havde været drøftet i Europa-Parlamentet, var der en aldersgrænse på 15 år uden nogen former for undtagelsesbestemmelser, der gik ned under 15 år.

Jeg syntes, 15 år var for høj en alder, og jeg brugte faktisk ganske meget tid, ganske mange kræfter under vores formandsperiode. Danmark havde jo formandsperioden netop i denne her periode, hvor hele arbejdet omkring EF-direktivet forløb, og jeg ønskede at få aldersgrænsen så langt ned, som det var muligt. De realistiske muligheder lå altså i at finde veje for undtagelsesbestemmelser ned til 13 år, og det er det, som jeg fik mandat til af det daværende Markedsudvalg, og det er det, jeg har arbejdet efter, og jeg synes faktisk, de meget grove og en anelse perfide bemærkninger fra hr. Bertel Haarder er helt, helt urimelige.

Jeg har arbejdet for en så lav aldersgrænse som muligt. Man kan diskutere, hvor lav den skal være, og det kan man så i øvrigt også gøre ud fra vores ILO-forpligtelser. Der er jo en ILO-konvention, som vi i øvrigt fra dansk side i mange år har dunket andre lande oven i hovedet med og spurgt, hvorfor de ikke har implementeret den. Vi kan nu så også med det her forslag implementere ILO-konventionen, og det er nu ikke så dårligt endda.

Formanden:

Så er der endnu to korte bemærkninger, fru Charlotte Antonsen og hr. Bertel Haarder. Og derefter går vi til ordførrækken.

Til dem, der måtte være urolige, kan jeg sige, at der formentlig også bliver korte bemærkninger efter hr. Bendt Bendtsens ordførertale.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Det bliver et svar til arbejdsministeren og hr. Ole Stavad.

Vi er i Venstre enige i, at man, selv om man ikke kan lide direktivet i udgangspunktet, skal gå med ind i arbejdet for at forbedre det bedst muligt. Men hr. Ole Stavad har ikke ret, når han siger, at man har gjort noget for at sikre sig, at det er i overensstemmelse med danske forhold, for ministeren har på intet tidspunkt forsøgt at sænke aldersgrænsen under de 13 år. Det er et af de punkter, vi klandrer ministeren for, og det er en af grundene til, at vi ikke bare vil stemme for, når ministeren nu har kørt denne her sag igennem alene med venstrefløjen.

Hr. Poul Erik Dyrland citerer mig fra førstebehandlingen, og det er korrekt, at jeg sagde, at lovforslaget ikke må gå længere end direktivet, og at vi så kunne stemme for det – også på den anden betingelse, som han nævnte. Men det, vi siger i dag, er, at selv om der er kommet de ændringsforslag, som vi vil undlade at stemme til, selv om de går i den rigtige retning, så mener vi fortsat, at lovforslaget går videre end direktivet. Vi har et indre marked, som handler om konkurrencelighed på det her område, og direktivet handler om erhvervsmæssig beskæftigelse. Det har for os at se intet at gøre med flaskedrenge og uddeling af danske aviser. Så kunne man med lige så stor ret fra arbejdsministeren hævde, at spejdes duelighedstegn nu var forbudt, hvis man var under 13.

Vi mener, der er tale om nogle fritidsaktiviteter, som intet har med det indre marked at gøre,

intet har at gøre med social dumping eller nogle af de andre ting, som jo er årsagen til, at man har denne her type direktiver. Vi mener, det bevæger sig langt ind i, hvad der er rent nationalstatsområde, og derfor mener vi fortsat, at direktivet går for vidt.

Til sidst til hr. Ole Stavad, som begynder at tale om fodnotepolitik. Nu hørte vi alle sammen i radioen i morges, da vi kørte ind, hvordan statsministeren ved hjælp af en syltekrukke havde besluttet ikke at overholde udbudsreglerne på affald. Så jeg ved ikke: Er det så også statsministeren, der fører fodnotepolitik?

Der er jo selvfølgelig nogle sager, hvor vi kan være uenige i en vurdering af, hvad der er EU-medholdeligt, og hvad der ikke er. Men når man udlægger det, statsministeren har gjort ved ikke at sige til de kommunale affaldsselskaber, at de naturligvis skal overholde EU's regler, men blot lagt det over i en syltekrukke, ja, så er statsministeren altså også inde i en fodnotepolitik for mig at se.

Formanden:

Så er det hr. Bertel Haarder, derefter hr. Bendt Bendtsen, og så er der skrevet nogle op til korte bemærkninger, men det bliver efter ordføreren.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Jeg henholdte mig jo til ministerens udtalelser til Ritzaus Bureau den 20. marts, og derfor vil jeg gerne spørge: Er det sandt, hvad ministeren sagde til Ritzaus Bureau? Er det sandt, at hun slet ikke er glad for 13-års-aldersgrænsen, og at hun ikke kunne komme igennem med, hvad hun kalder »mine ønsker om at rykke grænsen ned til 11 eller 12 år«? Er det sandt, at ministeren har arbejdet for at få grænsen ned til 11 eller 12 år?

Der er intet, der tyder på det – ikke i Europa-udvalgets referater og ikke i ministerens eget svar til mig på dette spørgsmål. Der er intet, der tyder på det.

I svaret til mig nævner hun også ILO-konventionen og begrundet med denne konvention, at det er så fornuftigt med denne 15- og 13-års-aldersgrænse. Der er intet spor af, at hun skulle have kæmpet for en lavere grænse.

Det er en kamp, som hun har kæmpet i sin egen fantasi, da hun hørte, at det danske børneråd gik imod det. Da vågnede hun pludselig op og foregav, at hun havde kæmpet en kamp, men vi kan ikke finde spor af den kamp. Der er ikke

den allermindste flis – hverken det ene eller det andet sted, hverken i hendes svar til mig eller i Europaudvalgets referater – som tyder på, at hun har kæmpet, og det er det, der er det afgørende.

Hvis hun havde kæmpet for synspunkter, som vi var enige i, og derefter havde tabt, havde hun ikke fået problemer, når hun kom tilbage, men det har hun jo ikke. Hun har taget chancen og kæmpet imod vores standpunkter, og så vil hun have, at vi skal fejle op efter hende bagefter. Og så stikker hun oven i købet en plade, da hun pludselig opdager, at det er et politisk upopulært standpunkt, hun har arbejdet for. Det sidste synes jeg er det værste.

Bendt Bendtsen (KF):

Det er en sag, som har været nøje vurderet i Det Konservative Folkeparti – også siden førstebehandlingen, og jeg behøver ikke gentage, hvad der er sagt her fra talerstolen i dag om det her område.

Som det ligeledes fremgår af debatten i dag, har ministeren med ændringsforslag ændret den generelle underretningspligt og ikrafttrædelsesdatoen. Jeg skal meddele, som det også fremgår af betænkningen, at vi vil undlade at stemme for med hensyn til den generelle underretningspligt, men vi ønsker at stemme nej til tredjebehandlingen.

Vi har hele tiden ment, at det her var en elendig lov, at det var et elendigt direktiv, som ministeren ønskede, at Folketinget skulle implementere, og når hr. Poul Erik Dyrland i dag her fra Folketingets talerstol siger, at man lader børnene i stikken – jeg tror, det var det udtryk, der fremkom – så er vi dybt uenige med Socialdemokratiet i denne sag her.

Efter meget nøje overvejelser mener vi altså ikke i Det Konservative Folkeparti, at direktivet respekterer nærhedsprincippet. Vi mener altså ikke, at vi kan sammenligne børns fabriksarbejde i Portugal med det at gå med en eftermiddagsavis nogle ganske få timer. Det er et spørgsmål om, hvorvidt man kan sammenligne fritidsaktiviteter med det, vi kalder børnearbejde.

Hr. Kent Kirk har i dag redegjort for EU-politikken, men jeg vil da gerne gentage, at vi håber, at sagen bliver et isoleret tilfælde.

Vi føler ikke i Det Konservative Folkeparti, at vi skal være redningskrans for regeringen i denne her sag. Ministeren har med sin måde at agere på i det daværende Markedsudvalg skabt

mandatet i venstre side af Folketingssalen, og derfor så må flertallet findes ad den vej, hvis man ønsker det.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Egentlig må jeg erkende, at jeg lige nu ærgrer mig en lille smule, for jeg havde egentlig forestillet mig, at jeg skulle have haft lov at afsløre Venstres og De Konservatives dybere filosofi bag dette her. Men både fru Charlotte Antonsen og hr. Bendt Bendtsen er jo egentlig kommet mig i forkøbet.

Vi har jo netop fået et nøgleord kastet på banen her: fritidsaktiviteter. Det er jo egentlig interessant, for vi har jo i udvalget haft et spørgsmål netop omkring det her, hvor man anmoder – det kan jeg så regne ud ved at høre på debatten her, at det er Venstre og De Konservative, der har fremsat denne anmodning – om teknisk bistand til udarbejdelse af et ændringsforslag, således at fritidsaktiviteter som f.eks. at omdele aviser m.v. undtages.

Nu har vi fået afsløret, hvad de borgerlige kræfter vil. Dette er efter min opfattelse et lusket forsøg på at omdefinere arbejdsbegrebet. Skal reklameudbringning, avisomdeling, flaskedrenge, budtjeneste osv. ikke mere betragtes som erhvervsarbejde?

Hvad vil det betyde?

Nu synes jeg, alle de unge mennesker i det ganske land skulle høre godt efter. Det vil betyde ingen arbejdsmiljøregler. Det vil betyde ingen arbejdsskadeserstatning. Der er en stor gruppe af børn under 14 år, der har anmeldt arbejdsskader og har fået erstatninger. Det vil betyde ingen erstatning for erhvervsevnetab. Det vil betyde ingen feriepenge. Det vil betyde ingen sikring af løn ved konkurs. Det vil betyde ingen forpligtelser overhovedet for arbejdsgiverne.

Dette her er liberalisme, så det klodser. Det er på det nærmeste uhyggeligt. Men her var afsløringen.

(Kort bemærkning).

Ole Stavad (S):

Jeg forstår godt, fru Charlotte Antonsen begynder at tale om noget andet – altså hvis man ser på, hvad det er for en chef, fru Charlotte Antonsen har, så tror jeg også, jeg ville skifte emne. Men jeg synes, det var meget stærke ord, hr. Bertel Haarder brugte. At beskyldte arbejdsmini-

steren for at stikke en plade er jo altså en anden måde at sige på, at arbejdsministeren lyver.

Jeg kan i hvert fald sige, at når jeg tænker tilbage på de drøftelser, vi havde i regeringens Europaudvalg på det tidspunkt, så var det vel den eller i hvert fald én af de sager, som der blev brugt aller mest tid og aller flest kræfter på, hvordan man kunne finde en fornuftig løsning set med danske øjne.

Og hr. Bertel Haarder ved jo godt, at i sådan et forløb prøver man at tage alle de underhåndskontakter, man kan tage, for at finde ud af, hvor smertegrænsen går for at prøve at samle et flertal enten for at blokere, som så må få andre til at bevæge sig, eller et flertal, der går ind for at lave ændringer. Og i hvert fald ud fra det, jeg ved, så er det, som hr. Bertel Haarder citerede arbejdsministeren for at have sagt til Ritzau, i fuldstændig overensstemmelse med de ting, som arbejdsministeren undersøgte i hele denne her fase for at se, hvor vi lander.

Derfor synes jeg, det er ulykkeligt, med en sag af den her karakter, hvor vi i hvert fald på lange strækninger har fælles synspunkter, hvor det handler om at skabe det for Danmarks vedkommende bedst mulige resultat, hvor arbejdsministeren har gjort sit – mener jeg man kan sige med sandhed – både hjemmearbejde og arbejde i EU på ordentlig vis, og derfor synes jeg også, at vi, inden vi får skruet os alle sammen alt for højt op, måske skulle opfordre til, at vi i fællesskab prøver at få fundet en løsning på det her, for ingen af os kan jo være tjent med det. Der vil ikke være nogen, der er sejrherre, og nogen, der er tabere, blandt de partier, der diskuterer det her. Vi risikerer alle sammen at blive tabere.

Derfor synes jeg lige, vi skulle prøve at standse op og tænke os om og se, om ikke vi kan finde en løsning.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Til hr. Poul Erik Dyrlund, der hidser sig op over, at vi skulle være blevet særlig liberalistiske, fordi vi i dette lovforslag vil ændre definitionen af arbejde, vil jeg blot henvise hr. Poul Erik Dyrlund til det lovforslag, vi lige har vedtaget, der hed L 13, om helbredsoplysninger.

Man kunne jo benytte den samme metode i dette forslag, som man gjorde i lovforslaget om helbredsoplysninger, og sige, at i dette forslag har vi et andet arbejdsbegreb. Det er der jo ikke noget i vejen for. Altså det havde vi en lang diskussion med ministeren om i forbindelse med

L 13, og det fastholdt ministeren, at det kunne man da sagtens have og så sige, at alle andre steder, hvor man havde arbejdstid defineret, var det fortsat de gældende regler.

Det var en måde, hvor vi så kunne få en løsning. Så vi vil gerne finde en løsning, men det forudsætter altså, at man lader være med at overimplementere forslaget, og at man friholder de grupper, som intet har at gøre med EU's indre marked, nemlig flaskedrenge, avisbud og den slags småting, som man kan sidestille med fritidsaktiviteter, og som på ingen måde udgør konkurrencemæssig fordel for danske virksomheder eller noget af det andet, som jo er baggrunden for EU's indre marked og dermed direktiverne på dette område.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Hr. Stavvad skal lægge mærke til, hvad jeg sagde om den ærlige kamp. Hvis arbejdsministeren havde kæmpet en ærlig kamp for vore standpunkter, så havde vi støttet hende med at få sagen igennem Folketinget, også selv om hun og Danmark var kommet i mindretal.

Men der har ikke været tale om ærlig kamp. Arbejdsministeren kan ikke bringe det mindste gran af dokumentation for, at hun har arbejdet for lavere aldersgrænse for små fritidsjob, ikke det mindste gran. Og når man ser i dagspressen, når man på en computer trykker ind på Jytte A. og finder alt, hvad Jytte A. har lavet af skriverier de sidste lange tider, så kommer der adskillige artikler frem om denne sag og ikke én artikel, der antyder, at arbejdsministeren er det aller mindste imod det, der ligger her, og at hun på noget tidspunkt har arbejdet for, at det skulle være anderledes. Der er ikke den mindste dokumentation.

Jeg står f.eks. med en artikel her fra bladet Det Ny Aktuelt fra fredag den 1. marts, »Kommentar om børns arbejde«, hvor hun i ét og alt forsvare det, der ligger. Hun har ikke kæmpet . . .

Formanden:

»Ministeren« har ikke kæmpet, hedder det.

Bertel Haarder (V):

Undskyld.

Hr. Dyrlund begyndte jo også ganske ærligt – han er da i det mindste en ærlig mand – her for lidt siden at argumentere for direktivet. Han er jo tilhænger af det. Det passer i enhver henseende til traditionelle socialdemokratiske opfattel-

ser. Der er et ganske klart motiv for ministeren til at arbejde for præcis det, der foreligger, og til ikke at ænse vores synspunkter det allermindste. Da hun så opdager, at vores synspunkter har sangbund ikke bare i befolkningen, men også i Børnerådet, prøver hun at give indtryk af, at hun har kæmpet en kamp, men undskyld jeg har undersøgt sagen, og der er ikke mindste spor af den kamp. Hun har ikke kæmpet den, og så har vi ikke noget ansvar for at hjælpe hende, når hun taber den.

Formanden:

Hr. Bertel Haarder talte for lidt siden om muligheden for at ændre forretningsordenen. Jeg vil bare sige, at den ikke er ændret endnu.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg tror faktisk, vil jeg sige til hr. Ole Stavad, at der kan komme noget positivt ud af denne sag. Jeg tror, der kan komme det positive ud af den, at alle partierne i Folketinget fremover vil tage nærhedsprincippet mere alvorligt. Vi synes, efter at vi har fået den nye Maastricht-Traktat, efter at vi har haft folkeafstemninger, hvor vi har talt meget om, at der altså er nogle ting, EU ikke skal beskæftige sig med, er vi også nødt til at vise det i praktisk politik. Derfor kan denne sag være – vi kan jo sige – en lære om det, for jeg har egentlig ikke hørt nogen argumentere for, at det er nødvendigt at lave EU-lovgivning på det område.

Man beklager hele hændelsesforløbet og alle de ting, der er sket, men jeg har ikke hørt nogen, der virkelig argumenterede for, at der skal være EU-lovgivning på det område. Så hvis vi kan samles dér, at vi nu tager det alvorligt, når Kommissionen kommer med sine forslag, og undersøger, om Danmark skal afprøve, hvorvidt de forslag er i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, er der da kommet noget godt ud af denne sag.

Det andet, der forhåbentlig også er kommet ud af den, er, at regeringen fremover vil tage det mere alvorligt, hvordan et flertal i Folketingets Europaudvalg er sammensat, så man ikke bare kan køre videre, fordi man har et enkelt medlems flertal, men også er nødt til at tænke på den næste fase: at tingene skal gennem Folketings-salen.

Hvis regeringen så også har taget ved lære af det, betyder det jo, at de debatter og de diskussioner, vi har om Europapolitikken i Folketin-

gets Europaudvalg, vil blive mere seriøse, så ingen bare kan køres ud på et sidespor, fordi man hurtigt kan henregne vedkommende til mindretallet.

Det håber jeg kommer ud af det, for så får vi en meget bredere Europapolitik, der føres af den danske regering i EU's Ministerråd.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Jeg skal lige minde om, at vi har et svar til gode fra fru Charlotte Antonsen og hr. Bertel Haarder om, hvad der er sket i Venstre siden førstebehandling. Det har vi endnu ikke fået oplyst.

I øvrigt kunne det jo være rart, om fru Charlotte Antonsen kunne påvise sådan helt konkret bestemmelse for bestemmelse, paragraf for paragraf, hvor der er uoverensstemmelse mellem direktivforslaget og lovforslaget med de af ministeren stillede ændringsforslag. Hvor er der uoverensstemmelse?

Jeg kunne egentlig godt tænke mig at rejse et andet spørgsmål. Det fremgår af betænkningen, at mindretallet, underforstået Venstre og De Konservative, hele tiden har været imod, at EU vedtager direktiver, der omfatter andet end udnyttelse af børn i industrien. Hvorfor er det kun børn i industrien, der skal være omfattet? Hvorfor er det kun i industrien, at man skal beskytte børnene, og ikke alle andre steder?

Jeg har i hvert fald partiet Venstre lidt under mistanke for, at det er for at støtte de landbrugsledere, som giver udtryk for følgende holdninger, og jeg vil citere nogle udtalelser fra en af de personer, der ønskede at stå i spidsen for dansk landbrug. Karsten Merrild sagde den 5. februar 1996 på landbogens generalforsamlingen i Ringkøbing Amt:

»Normalt opfordrer vi klart til, at alle regler og love skal overholdes, men når det gælder børns arbejde og brug af maskiner, så kan vi ikke følge denne praksis. Når det gælder egne børn og unges arbejde på bedriften, så er det bedste råd: Lav jeres egne regler i familien og følg dem. Arbejdstilsynets regler ligger uden for sund fornuft. Spar eventuelt op til bøderne, hvis I kommer til at betale.«

Er det det, man ønsker at understøtte i partiet Venstre?

(Kort bemærkning).

Ole Stavad (S):

Jeg forstår på hr. Bertel Haarder, at arbejdsministeren nu skal klandres for at forsvare den løs-

ning, som arbejdsministeren fik kæmpet igennem, og som var langt bedre end det, der lå på arbejdsministerens bord, da arbejdsministeren rykkede ind efter en konservativ arbejdsminister.

Det kan godt være, vi har en lidt forskellig kultur, vil jeg sige til hr. Bertel Haarder. Venstre har jo altid magtet at være i opposition selv til sig selv, når det var i regering, hvorimod vi andre måske, hvis vi har siddet og kæmpet os frem til et resultat, som måske ikke er 100 pct., men er væsentlig bedre end det udgangspunkt, vi havde, går ud og forklarer og forsvarer resultatet, og at man har givet og taget. Så jeg synes måske ikke, det er helt fair ifølge den kultur, vi har, at klandre arbejdsministeren for at være glad for de resultater, der er nået undervejs.

Til hr. Kent Kirk vil jeg sige, at vi jo altid kan diskutere, hvor grænsen går for, hvad EU skal blande sig i, men her var der altså et område, hvor der var et flertal, der mente, at man skulle lave et EU-direktiv. Dernæst er der vel også noget fornuftigt i, at man på et åbent arbejdsmarked med indre marked og fri bevægelighed også trækker nogle grænser for, hvad man under den sociale dimension skal acceptere, at man bruger børn til.

Det kan godt være, vi har nogle forskellige opfattelser dér, men det ændrer ikke ved, at det, som jeg hører Venstre og De Konservative være imod i dette lovforslag, er det, som jeg ved fra behandlingen undervejs i forløbet var det, som arbejdsministeren kæmpede for og nåede ganske langt med i forhold til udgangspunktet. Derfor mener jeg stadig væk, at der er nogle, der burde besinde sig.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Hr. Dyrhund fremturer. Jeg skal da gerne svare for tredje gang, at ved førstebehandlingen sagde vi, at vi ikke ville gå længere end direktivet. Ved andenbehandlingen siger vi, at vi ikke vil gå længere end direktivet.

Der er tale om et indre marked-direktiv. Det, der hedder den sociale dimension, betyder her, at man ikke skal have social dumping eller konkurrence f.eks. ved, at nogle børn til en lavere løn kan blive ansat i en virksomhed, der så skal konkurrere med en virksomhed, der kun har fuldtidsansatte.

Hr. Ole Stavvad tager fuldstændig fejl, når han taler om, at dette direktiv handler om, at man ikke må bruge børn, for hvis direktivet handle-

de om, at man ikke måtte bruge børn, ville der være tale om et direktiv om socialpolitik, og socialpolitik kan man slet ikke lave direktiver om i EU.

Det er et indre marked-direktiv, og derfor vedrører det social dumping; det vedrører egentligt arbejde, og det har intet at gøre med fritidsaktiviteter. Hvis det er børnene, man vil beskytte, må man gøre det i Danmark, og så kan jeg, som jeg også sagde i første runde, ikke se den store forskel på, at børn som spejdere går ud og får duelighedstegn, for det er jo også en slags arbejde, og så på disse fritidsaktiviteter som flasketrenge og andre småting, som ikke for mig at se har noget at gøre med erhvervs-mæssig beskæftigelse.

Formanden:

Da ordførerne også skal have ordet, er det hr. Aage Frandsen som ordfører. De indtegnede korte bemærkninger kommer derefter.

Aage Frandsen (SF):

Det er Folketinget, der lovgiver her i landet, og synes vi, der er love, som vi kan gøre betydelig bedre, end EU har udformet direktiverne, fremsætter vi lovforslag, og derefter stiller vi ændringsforslag.

Det er derfor, vi sammen med Enhedslisten har stillet nogle ændringsforslag, som vi mener gør dette lovforslag bedre. Det er også derfor, vi beklager meget, at arbejdsministeren har stillet et ændringsforslag, som forringer oplysningspligten over for forældrene. Jeg mener, det er meget vigtigt at slå fast, at vi altså her i Folketinget lovgiver, som vi synes det er rigtigt.

Jeg lyttede med interesse til den debat, som har været i godt en times tid. Jeg synes ikke, den var lige klædelig for alle. Jeg synes i høj grad, der var nogle politikere fra højre side af salen, som afslørede, hvad det er, de vil bruge EU til, nemlig regulær klassekamp. Det, det drejer sig om, er, at der er nogles interesser, de vil varetage, og nogles, de ikke vil varetage. Det er meget enkelt, og det er rart, at det kommer så tydeligt frem, som det er kommet i dag: dobbeltheden i EU-politikken er helt entydig. Hr. Bertel Haarder er en glimrende eksponent for det, og det er i hvert fald rart, at vi har fået det ud af det.

Det har regeringen så også fået ud af det i dag, og det synes jeg at regeringen så skulle konstatere. Derfor synes jeg, at hr. Ole Stavvads appel om, at man må kunne finde ud af det på højresiden, falder som vand på en gås og må høre op.

Det er sagt, at der ikke er flertal for at gennemføre noget. Det er ikke korrekt. Der er ikke flertal for at gennemføre det samme, men der er et klart flertal for at gennemføre noget, og et flertal er et flertal.

Vi har stillet vores ændringsforslag sammen med Enhedslisten, og hvis det skulle blive forkastet, hvilket jo nok er realistisk at tro på indeværende tidspunkt, er der tid bagefter. Vi anmoder om, at i det tilfælde, at forslaget kommer tilbage til Arbejdsmarkedsudvalget, ser vi på det en gang mere, og dér appellerer vi så til regeringen om at sørge for, at regeringen får et flertal for sit forslag. Vi bidrager gerne. Jeg synes, regeringen har gjort sit for at få et flertal til anden side. Det lykkedes ikke, og jeg synes, den sidste times debat har afsløret, at det er spild af tid at fortsætte. Derfor tilbyder vi sammen med Enhedslisten gerne regeringen ny forhandling i Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg om vores ændringsforslag.

(Kort bemærkning).

Jens Risgaard Knudsen (S):

For god ordens skyld skal jeg tilkendegive, at det ikke er hr. Frandsens ordførertale, der afføder en kort bemærkning fra min side.

Når det er sagt, skal jeg dernæst føje til, at det forekommer mig, at det er ved at udvikle sig til lovlig meget snak, og jeg tror, tiden er inde, hvor vi her i Tinget tager fornuften fangen og er mere optaget af det fremtidige EU-samarbejde. Det fremtidige EU-samarbejde, forstår jeg imidlertid, er ikke noget, der ligger Venstre og De Konservative særlig meget på sinde. Jeg tror, de to partier her til højre i salen også skulle tage fornuften fangen og indstille sig på, at der også efter denne dag vil være noget, der hedder et EU-samarbejde. Men det er måske dette EU-samarbejde, som Venstre og De Konservative sammen med andre her i Salen gerne vil have bragt til ophør så hurtigt, det lader sig gøre.

Det er måske den egentlige forklaring på de to såkaldte borgerlige partiers specielle optræden her i dag.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrhund (S):

Fru Charlotte Antonsen snakker udenom. Jeg skal lige indskyde, at jeg selvfølgelig godt kan have en vis forståelse for, at vi ikke kan få at vide, hvad der er sket i Venstre siden førstebehandling, for det må søreme være flovt, at man kan stå her på talerstolen, stille en række

betingelser og sige ja til at være med til at implementere dette direktiv og så bagefter løbe alt, hvad remmer og tøj kan holde fra det, efter at man i øvrigt har fået sine betingelser opfyldt.

Jeg vil i øvrigt gøre fru Charlotte Antonsen opmærksom på, at dette direktiv, uanset om fru Charlotte Antonsen kan lide det eller ej, og uanset om fru Charlotte Antonsen ønsker at definere det arbejde, som der reelt er tale om, som en form for fritidsaktivitet, altså handler om et lønmodtager-/arbejdsgiverforhold. Direktivet tager afsæt i Fællespagten om lønmodtagernes sociale rettigheder.

Det er alt andet lige sådan, og det kan man altså ikke snakke sig ud af ved at forsøge at definere den form for beskæftigelse, disse her unge mennesker udfører, som en form for fritidsaktivitet.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Man skal være en meget gammel og støvet 68'er for at kunne fortolke vore synspunkter som udtryk for klassekamp. Undskyld, vil jeg sige til hr. Aage Frandsen, men betyder det, at Børnerådet og dets formand, Frode Muldkjær, også skulle være ude på at gavne kapitalisterne på bekostning af det stakkels arbejdende folk? Kunne vi ikke slippe for den retorik?

Vi har argumenteret ud fra helt enkle snusfornuftige synspunkter, som 9 ud af 10 borgere her i landet er enige med os i, og som oven i købet det højfornemme Børneråd også er enig med os i. Kunne vi så ikke slippe for den slags retorik?

Så bare et lille ord til hr. Dyrhund. Hvad nu hvis hr. Uffe Ellemann-Jensen, dengang han var udenrigsminister, havde arbejdet for en sag i EU's Ministerråd, der var Socialdemokratiet inderligt imod, hvorefter han kom hjem og ikke havde flertal for den. Ville Socialdemokratiet så have stemt for at bære den igennem Folketinget? Aldrig i livet, det er fuldstændig utænkeligt, så læg venligst en dæmper på retorikken i denne sag!

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Det var interessant at høre hr. Bertel Haarder sige, at vi skulle dæmpe retorikken. Jeg har jo lyttet til hr. Bertel Haarder og synes, at der var meget retorik, men der er altså også noget med, at man har nogle politiske holdninger, som får nogle konsekvenser, og man varetager nogle

interesser for nogle bestemte samfundsgrupper, som man vist kalder det i dag – man kan også kalde det samfundsklasser – og det må hr. Bertel Haarder vel også vide.

I dette tilfælde må vi jo så se på, hvem der primært har gavn af, at der er børn, der arbejder, og det er jo ikke bare sådan noget med, at det er fritidsaktiviteter. Der er rent faktisk også her i landet noget i dag, der hedder børnearbejde. Jeg ved godt, at de kredse, som nogle af os herinde tilhører, ikke møder dem til daglig – hverken hr. Bertel Haarder eller jeg tilhører direkte de sociale lag, hvor vores børn har arbejdet fremmede steder – men det er der altså rent faktisk andre, der gør, og det er derfor, det er relevant stadig væk at bruge et ord, som jeg godt ved man normalt ikke bruger i dag, men det er ganske beskrivende for virkelighedens verden. Det er ikke efter min opfattelse retorik. Retorikken overlader jeg gerne til hr. Bertel Haarder at praktisere.

Vibeke Peschardt (RV):

Venstre og De Konservative har tilsyneladende en god sag med denne 13-års-grænse og avisbudene. Det er i hvert fald en god sag i medierne, og de er jo også linet op her på balkonen, og de har stået uden for Arbejdsmarkedsudvalget, da Børnerådet var i deputation.

Man kan sige, at hos almindelige danskere er der vel mange, der ikke kan forstå, at drenge og piger på op til 13 år ikke kan gå med aviser på grund af EU. Vi har ikke været begejstrede for 13-års-grænsen. Vi har til gengæld fuldstændig godtaget, hvad arbejdsministeren har forklaret om de forhandlinger, hun har haft i EU, og jeg vil da også godt nævne, at den tidligere arbejdsminister, hr. Knud Erik Kirkegaard, har forhandlet meget – jeg må sige – værre resultater hjem, idet det ikke lykkedes ham at få røkket ved 15-års-grænsen.

Det, der egentlig er meningen med mit indlæg her, er at sige, at vi står over for en regeeringskonference, og hr. Risgaard Knudsen nævnte jo før det fremtidige EU-samarbejde. Men når der er folkelige sager af denne type, som på den måde bliver brugt som en slagmark for oppositionen, tror jeg, man medvirker til at få befolkningen på andre tanker næste gang, den gerne skulle stemme ja til udvidelsen mod Øst, ikke fordi der er nogen som helst sammenhæng, men fordi dryp efter dryp efter dryp vil gøre, at folk vil sige, at det dér underlige EU vil de ikke have noget med at gøre.

Jeg synes, at man skulle se at få sat over de grøfter, der er blevet gravet her i dag, og få fundet en løsning på dette problem, og jeg vil gerne appellere til, at når sagen kommer tilbage i Arbejdsmarkedsudvalget, besinder V og K sig og stemmer for lovgivningen i denne form, sådan at lovgivningen kan træde i kraft, som den skal.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg synes, det er utroligt, vi skal blive ved med at høre den ene gang efter den anden, at man drager den tidligere arbejdsminister, Knud Erik Kirkegaard, ind i denne sag. Jeg må understrege endnu en gang, at Det Konservative Folkeparti ikke lagde mandat til at gå ned og forhandle om det her, og jeg synes, det forekommer dybt urimeligt, at man bringer det her på bane den ene gang efter den anden. Der er ikke tiltrådt noget som helst dernede med den konservative arbejdsministers billigelse.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Der kan måske være en lille bitte smule om det, hr. Bendt Bendtsen var heroppe og sige, men der er trods alt én interessant vinkel på denne sag, vil jeg sige til hr. Bendt Bendtsen, og det er jo, at i hr. Knud Erik Kirkegaards tid opererede man i de forhandlinger, der var, med en 15-års-grænse. Hr. Knud Erik Kirkegaard evnede ikke at fjerne denne 15-års-grænse. Det gjorde til gengæld den arbejdsminister, vi har i dag, og det er også det centrale om den nuværende arbejdsministers rolle.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg må sige, at det er jo Kommissionens forslag, der har ligget dernede, og det har ikke været til realitetsbehandling. Derfor synes jeg, det er helt utroligt, at man drager den tidligere konservative arbejdsminister ind i denne sag.

Jette Gottlieb (EL):

Jeg synes, det er en meget interessant EU-debat, vi har overværet her. Jeg synes, der er tråde at trække fra den, som kan blive meget interessante i senere debatter, fordi vi her har set nogle ændrede holdninger hos Venstre og De Konservative, når det viser sig, at de direktiver, der kommer fra EU, ikke passer i deres politiske kram, og det er udmærket.

Enhedslisten har ikke noget EF-direktiv, vi skal have implementeret, men vi er stærkt optaget af at få lavet en god beskyttelse af børn og unge på det danske arbejdsmarked. Men når arbejdsministeren så for at tækkes Venstre og De Konservative stiller ændringsforslag, der forringer lovforslaget, har det pludselig ændret karakter og er blevet en implementering af direktivet for EU's skyld og ikke for indholdets skyld.

Vi er fortsat optaget af beskyttelsen af børn og unge og vil derfor meget gerne have lovforslaget tilbage i Arbejdsmarkedsudvalget efter denne andenbehandling, så vi kan fortsætte med en mere konstruktiv behandling af det indholds-mæssige i lovforslaget. De problemer, vi ser i lovforslaget, er pudsigt nok nogle helt andre end dem, der anfægter Venstre og De Konservative. Vi mener nemlig, at det er for den ældre gruppe af unge, at beskyttelsen ikke er god nok, og det vil vi meget gerne have lov at arbejde videre med.

Vi håber, at vi forud for tredjebehandlingen kan få nogle positive resultater ud af det.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Må jeg allerførst spørge hr. Ole Stavad, som heroppefra for lidt siden sagde, at i regeringens EU-udvalg har der været lange diskussioner om dette direktivforslag: Hvad i alverden kan jeg f.eks. som Europaudvalgsmedlem bruge det til, at man i regeringens EU-udvalg har haft nogle lange diskussioner? Det kan jeg ikke bruge til noget som helst, og jeg synes, det er noget mærkeligt noget at bringe ind i sådan en diskussion.

Jeg har allerede sagt det, men jeg vil gerne sige det igen, at i Dansk Folkeparti er vi selvfølgelig fuldt tilfredse med, at der tegner sig et flertal imod dette direktivforslag. Vi har været imod hele vejen igennem. Vi føler, at EU sniger sig ind på alle områder, og at det her er et område, som EU slet ikke burde blande sig i.

Vi mener også, at dette understreger behovet for et kompetencekatalog over, hvad det er, EU skal tage sig af, og hvad det er, vi på nationalt plan selv skal tage os af. Uden et såkaldt kompetencekatalog får vi aldrig nogen sinde det såkaldte nærhedsprincip til at fungere ordentligt. Det forsøgte vi også at fortælle regeringen, da den udarbejdede sit oplæg til den kommende regeringskonference. Vi kan med beklagelse konstatere, at det var ikke noget, regeringen ønskede at have med i sit oplæg til den regeringskonference, som gik i gang i sidste måned i Torino.

Lad mig så også sige, at vi jo er i en særegen situation med dette direktivforslag. Det rejser nogle helt principielle EU-retlige spørgsmål. Vi står med et direktiv, som er vedtaget i Ministerrådet, endda med Danmarks tre stemmer, men der er altså et flertal her i Folketinget imod direktivforslaget. Spørgsmålet er, hvorvidt direktivet træder i kraft i Danmark, når det nu altså er vedtaget i Ministerrådet.

Kigger vi lidt på domspraksis, viser det sig, at et direktiv ikke umiddelbart træder i kraft i et land, der ikke har implementeret direktivet, men vi kan også se, at i nogle domme har EF-Domstolen sagt, at det gør det alligevel efter et vist stykke tid. Hvis et land modsætter sig at gennemføre et direktiv, er det ikke sådan, at direktivet ikke på et tidspunkt får virkning i det pågældende land. Det betyder, at hvis vi ikke gør noget, men blot læner os tilbage og siger, at der er et flertal imod dette direktivforslag, vil direktivet på et eller andet tidspunkt alligevel træde i kraft på dansk grund.

Det er derfor, at Dansk Folkeparti nu må spørge regeringen: Hvad agter regeringen at foretage sig på baggrund af, at der er et flertal i Folketinget imod dette direktivforslag? Agter regeringen at læne sig tilbage og se på, at direktivet på et eller andet tidspunkt får retsvirkning på dansk grund – efter at EF-Domstolen efter Traktaten har afgjort et præjudicielt spørgsmål om, hvad der er retspraksis i Danmark – således at danske domstole på et eller andet tidspunkt bliver forpligtet til også at tage højde for dette direktiv? Er det det, regeringen vil gøre, eller vil den gøre det, som vi mener er det korrekte, nemlig at sige: O.k., der er et flertal i Folketinget imod dette direktivforslag, og så må vi fra dansk side føre en offensiv strategi imod direktivforslaget og gå til EF-Domstolen og henholde os til subsidiaritetsprincippet og sige, at det her direktivforslag overtræder det subsidiaritetsprincip, som man har påstået er gennemført med Maastricht-Traktaten, hvorfor vi nægter, at dette direktivforslag overhovedet skal have nogen retsvirkning i Danmark? Det ville være en offensiv strategi, der ville falde godt i tråd med, at der her i Folketinget er et flertal imod direktivforslaget, og så kan man da sige, at vi også fik sendt et klart signal til regeringskonferencen om, at vi ikke vil acceptere EU-regulering, hvis vi mener, det krænker det såkaldte subsidiaritetsprincip.

Så et konkret spørgsmål til arbejdsministeren: Vil regeringen føre en sådan offensiv strategi,

hvis det også ved tredjebehandlingen, hvad vi meget håber, konstateres, at der er et flertal imod dette direktivforslag, eller vil regeringen blot læne sig tilbage og vente på, at direktivforslaget på et eller andet tidspunkt med EF-Domstolens præjudicielle afgørelse vil få virkning på dansk jord?

Jeg synes, det kunne være meget interessant at få blotlagt allerede her ved andenbehandlingen, hvad regeringens holdning er til det spørgsmål.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Der har været stillet mange spørgsmål og givet udtryk for mange synspunkter i det sidste partimers debat.

Hr. Kent Kirk og andre har spurgt: Er EU-lovgivningen nu også nødvendig? Der er det vigtigt at holde sig for øje, hvad dette direktivforslag tager udgangspunkt i. Det tager udgangspunkt i fællespagten om arbejdstageres grundlæggende arbejdsmæssige og sociale rettigheder, og det blev fremsat af Kommissionen den 17. marts 1992, altså for ganske mange år siden.

Jeg er lidt ked af at måtte bringe hr. Bendt Bendtsen ud af den vildfarelse, som hr. Bendt Bendtsen tilsyneladende er kommet i, nemlig at den tidligere arbejdsminister og dermed Det Konservative Folkeparti og den daværende regering slet ikke har haft nogen rigtig aktive holdninger til det her.

Det er faktisk sådan, at min forgænger, den daværende arbejdsminister, den 20. maj 1992 fik forelagt det her direktivforslag og derefter bad om, at EU's specialudvalg ændrede nogle punkter, men samtidig gav udtryk for, at vi fra dansk side indtager en generelt positiv holdning til direktivforslaget.

Jeg ved ikke, om den daværende regering har gjort brug af den samme konstruktion som den nuværende regering, nemlig at klare synspunkterne regeringspartierne imellem, før de bliver forelagt det pågældende EU-udvalg. Det kan jeg selvfølgelig ikke vide noget om, og hvis man ikke har gjort det, kan eksempelvis hr. Bertel Haarder jo ikke blive taget til indtægt for sin kollegas synspunkter dengang. Men der var rent faktisk en konservativ arbejdsminister med en positiv holdning til direktivforslaget.

Og da jeg i 1993 blev arbejdsminister, lå det faktisk sådan – og det har været sagt et par gange her fra talerstolen – at Kommissionen arbejdede på sagen og derefter fremsatte et

ændringsforslag, hvor aldersgrænsen var 15 år og at jeg som bekendt gjorde mig nogle anstrengelser for at få aldersgrænsen så langt ned, som det var muligt.

Og i den fase er det klart, at man afprøver mange synspunkter mange steder, og vi havde faktisk ganske gode muligheder for det, fordi vi rent faktisk på det tidspunkt havde EU-formandskabet og derfor også på den led kunne forsøge at afdække området med hensyn til, i hvor høj grad man kunne presse 15-års-aldersgrænsen ned. Og det lykkedes altså at få den ned på 13 år.

Så har der også været talt om, at de unge mennesker ikke må noget som helst: De må ikke plukke jordbær, de må ikke slå græs, de må ikke passe børn. Der er meget, de ikke må.

Sådan forholder det sig rent faktisk ikke, og de, der udtaler sig, er enten ikke bekendt med lovforslagets indhold eller taler imod bedre vidende, for det er jo sådan, at direktivet og forslaget kun regulerer det, hvis der er et konkret ansættelsesforhold, altså hvis der er et arbejdsgiver- og arbejdstagerforhold, og det betyder, at børn gerne må hjælpe til i familievirksomheder, at børn gerne må slå græsplænen – de må også gerne slå græsplænen hos naboen, hvis det er det, der er tale om – og at børn gerne må passe børn. Den type hjælpevirksomhed og småaktiviteter regulerer loven altså ikke; den regulerer kun forholdene, når der er tale om en konkret ansættelse.

I det videre arbejde her har vi under den almindelige, grundige procedure, som vi jo fra dansk side har omkring direktivforslag, ønsket at leve op til direktivforslagets tekst. Og jeg må sige, at jeg er uforstående over for, at Venstre og De Konservative kan indtage den holdning, som er kommet frem her i dag: at man ikke vil stemme for et EF-direktiv. Det er faktisk ikke noget, der pynter.

Det er ikke noget, der pynter på Venstre og De Konservative, og det er ikke noget, der pynter på dansk anseelse, at vi i en situation, hvor vi rent faktisk sidder i regeringskonferencer og prøver meget præcist at give udtryk for nogle holdninger – oven i købet over for lande, der ikke implementerer det i deres egen lovgivning – så ikke kan feje for egen dør. Det er rent faktisk pinagtigt, og det er specielt pinagtigt, når danske synspunkter er blevet imødekommet i det omfang, hvori danske synspunkter faktisk er blevet imødekommet.

Fru Charlotte Antonsen problematiserer det lidt med hensyn til, at det også skal regulere forholdet mellem arbejdsgivere og arbejdstagere, når det drejer sig om aktiviteter og arbejde uden for industrien. Men det er nu engang sådan, at direktivet ikke regulerer på den led; det regulerer aldersgrænsen i arbejdsgiver- og arbejdstagerforhold generelt og tager ikke hensyn til industriens specielle behov for regulering.

Derfor er der ingen vej udenom: Skal vi implementere direktivet, så skal vi implementere det med hensyn til aldersgrænsen, og så skal vi implementere det i alle ansættelsesforhold, hvad enten det er i industrien, eller det ikke er i industrien.

Jeg har nævnt tidligere i dag, at det her lovforslag jo faktisk også giver os mulighed for at ratificere en ILO-konvention, som er ganske gammel, især da vi jo i det internationale samarbejde i høj grad har påpeget og fastholdt det u hensigtsmæssige og urimelige i børnearbejde, og det synes jeg egentlig ikke er så dårligt, når det nu skal være.

Det kom i øvrigt også meget klart til udtryk på det sociale topmøde, hvor der også blev vedtaget deklARATIONER og beslutninger om, at det faktisk er vigtigt, at børn og unge ikke arbejder, og børn og unge er altså defineret som børn under 13 år.

SF og Enhedslisten vil gerne have nogle stærkere præciseringer i lovforslaget, som det nu foreligger med ændringsforslagene, og det kan jeg sådan set godt forstå, men jeg har altså valgt at prøve at sikre, at forslaget bliver vedtaget med de partier, som er EU-bærende og EU-ansvarlige i alle andre sammenhænge, men som åbenbart ikke er det, når det drejer sig om en regulering af børns arbejdsforhold, og det synes jeg faktisk giver Venstre og De Konservative et utrolig stort troværdighedsproblem.

Hr. Kristian Thulesen Dahl spurgte efterfølgende om domspraksis her.

Nu er det her en andenbehandling, og jeg har forstået, at vi skal have forslaget tilbage til Arbejdsmarkedsudvalget, og derfor kan man måske sige, at spørgsmålet er kommet lidt tidligt, men principperne omkring det er da ikke til at tage fejl af.

Principperne er, at vi i henhold til Maastricht-Traktaten har uddelegeret disse spørgsmål til EU-lovgivning, og i det øjeblik man på et Ministerrådsmøde vedtager et EF-direktiv, er landene forpligtede over for den beslutning. Så dér står EF-retten altså over dansk ret, og det vil

betyde, at EU vil kunne stille Danmark til ansvar over for krænkelse af EU-lovgivningen. Sådan er altså retstilstanden med hensyn til de principper, der ligger bag det.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg vil sige tak til arbejdsministeren for svaret om retspraksis, og det understreger sådan set det, jeg selv sagde: at vi har at gøre med et direktivforslag, som efter min opfattelse på et eller andet tidspunkt vil få virkning på dansk grund, altså medmindre vi gør et eller andet ved det, og det var derfor, jeg spurgte.

Det kan godt være, at arbejdsministeren føler, at jeg er en postgang for tidligt ude, fordi arbejdsministeren stadig håber at kunne få et flertal i Folketinget til at stemme for implementeringen af direktivforslaget, men jeg må stadig væk spørge arbejdsministeren, for jeg synes, det er interessant, og jeg kan altså ikke bruge så meget af det om fortiden og om, at regeringen og V og K skændes om, hvordan man skal fortolke, hvad tidligere arbejdsministre osv. har gjort.

Det, jeg kan bruge til noget, er, hvordan arbejdsministeren mener at Danmark skal agere i det fremtidige forløb, og hvis vi altså tager det, at der jo tegner sig et flertal her i Folketinget, der ikke ønsker at implementere det her direktivforslag, så kan vi fra Folketingets side vælge ét af to:

Enten kan vi vælge at læne os tilbage og resignere og vente på, at direktivet efter min overbevisning alligevel får retsvirkning på dansk grund. Det er den ene model.

Eller vi kan vælge den anden model og sige: Nej, det vil vi ikke finde os i. Vi vil bruge denne sag til at afprøve subsidiaritetsprincippet rækkevidde. Vi vil bruge denne sag til at få afprøvet det princip, som man måske fik et flertal af befolkningen til at stemme ja til en revideret Maastricht-Traktat på baggrund af. Vi vil finde ud af, om ikke det her direktivforslag er en overtrædelse af det subsidiaritetsprincip. Og derfor skal vi fra dansk side anlægge sag ved EF-Domstolen med krav om, at det direktivforslag er vi ikke forpligtede til at overholde.

Det er den anden mulighed, vi har, og for mig at se er det den offensive strategi, som vil være en logisk konsekvens af, at der i Folketinget er et flertal imod at gennemføre EU-regulering på det her område.

Og selv om arbejdsministeren åbenbart stadig væk arbejder på at finde et flertal, håber jeg derfor alligevel, at arbejdsministeren vil følge tankegangen i mit spørgsmål lidt og svare på, om regeringen vil tilslutte sig en sådan offensiv fremgangsmåde frem for blot at læne sig tilbage og se, at et direktiv, som der er et flertal imod i Folketinget i Danmark, alligevel træder i kraft på dansk jord, samtidig med at det nok egentlig er i uoverensstemmelse med subsidiaritetsprincippet.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jamen det er sådan, at retstilstanden vil være, som den er angivet i direktivforslaget. I en situation, hvor direktivet ikke er implementeret i dansk lovgivning, er det altså EU-lovgivningen, der er gældende, og derfor kan man godt se for sig, at der kan være danskere, som klager til EF-Domstolen.

Nu skal jeg passe på med at nævne aviserne, men hvis man forestiller sig, at der er nogle aviser, som bruger bladbude, der er under 13 år, og andre aviser – f.eks. bruger Bladkompagniet jo ikke børn til at dele aviser ud – derfor synes, det er social dumping eller konkurrenceforvridning, hvis nogle blade bruger børn til det, så kan der rejses en sag over for EF-Domstolen. Sådan er retstilstanden, hvis lovforslaget ikke bliver vedtaget.

Med hensyn til, hvad der fremover skal ske i forbindelse med direktivforslag, og hvordan vi i det hele taget skal agere på det område, har vi jo, siden direktivet fra Kommissionen kom på Ministerrådets bord, fået understreget subsidiaritetsprincippet stærkere, og det er vi meget opmærksomme på, og dér foreligger der beslutninger i dette Folketing om, hvordan vi skal sikre subsidiaritetsprincippet. Så dér vil jeg på Danmarks vegne være meget opmærksom på, at der er typer af direktiver, som slet ikke skal blive til direktiver.

Det er jo præciseret, at det, der har at gøre med nationale anliggender eller to landes indbyrdes anliggender, ikke nødvendigvis behøver at blive til EU-lovgivning, og at der kun skal være EU-lovgivning dér, hvor der er tale om, at man ønsker en bredere regulering, altså hvor det er noget, der vedrører mere end ét land.

Det er klart, at den dagsorden, der blev vedtaget i november 1993 – så vidt jeg lige nu husker det – er jeg meget opmærksom på, og det betyder, at det er vigtigt at fastholde subsidiaritets- eller nærhedsprincippet, som det jo

hedder på dansk, og det er faktisk også det, vi gør.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Man kan selvfølgelig gisne lidt om, hvor regeringen overhovedet mener at subsidiaritetsprincippet skal bringes i anvendelse. Arbejdsministeren nævner, at det skal være, når det vedrører flere lande.

Så kan man jo gisne lidt om, hvorvidt bærplukkere, og børn, der går med aviser om eftermiddagen osv., vedrører flere lande, for hvis det vedrører flere lande, blot fordi det regulerer forholdene i flere lande, er der jo stort set ikke noget område, hvor subsidiaritetsprincippet betyder, at dér skal vi ikke have EU-regulering.

Men jeg må samtidig sige, at arbejdsministeren egentlig brugte svaret til at prøve at være udenom og ikke forholde sig til det, jeg spurgte om, for arbejdsministeren og jeg er ikke uenige om, hvad retspraksis vil være.

Jeg er enig i arbejdsministerens vurdering med hensyn til, at hvis vi ikke foretager os noget, hvis blot vi læner os tilbage, så vil retspraksis være, at én, der følger sig krænket af EU-lovgivningen – som jo så er direktivet – vil kunne rejse en sag ved en dansk retsinstans og så få forelagt et præjudicielt spørgsmål for EF-Domstolen og få Domstolens fortolkning, som så vil være i overensstemmelse med direktivet, altså medmindre vi vælger den model, hvor vi under henvisning til subsidiaritetsprincippet anfægter selve direktivet og dermed bringer et annullationsspørgsmål for Domstolen med krav om, at direktivforslaget helt tages af bordet.

Det er jo lige præcis derfor – med baggrund i arbejdsministerens opremsning af retspraksis – jeg ønsker, at regeringen skal føre den offensive strategi, hvis det altså, som jeg håber, viser sig ved tredjebehandlingen, at der stadig væk er et flertal imod at implementere det her direktivforslag. For så må regeringen jo tage konsekvensen af, at der er et flertal imod det, og konsekvensen kan så ikke være andet, end at man forsøger at få en garanti for, at direktivforslaget ikke bliver udmøntet på dansk jord, og det kan man kun gøre ved at bringe et annullationsspørgsmål for Domstolen, og det er derfor, jeg spørger arbejdsministeren:

Vil regeringen overveje den mulighed? Eller har den på forhånd afskrevet den mulighed, fordi den i virkeligheden – som vi kan høre af

argumentationen – ønsker direktivforslaget gennemført og sandsynligvis ønsker det gennemført på trods af, at der altså i Folketinget er et flertal imod det pågældende direktiv?

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Konklusionen på denne debat er, at hverken arbejdsministeren eller hendes mange hjælpere har kunnet bringe det mindste gran af dokumentation for, at hun har arbejdet imod disse aldersgrænser, at hun har arbejdet for at få gjort dem lavere.

Hun har altså ikke ført en ærlig kamp. Hun er faldet, men det var ikke i ærlig kamp, og det er afgørende for, at vi ikke behøver at hjælpe hinanden igennem med dette direktiv.

Så opstår spørgsmålet: Hvad gælder så for danske borgere? Skal de rette sig efter det eller hvad? Arbejdsministeren antyder, at det skal de vistnok.

Jeg forhørte mig i Bruxelles forleden og fik den besked, at hvis Danmark ikke omsætter dette direktiv til dansk ret, så vil de redaktører og avisbude, som bryder det, ikke ifalde nogen form for straf eller ansvar. Det er alene den danske regering, som kan risikere at blive trukket for Domstolen, eller hvor det nu kan være.

Sådan har jeg altså fået det oplyst, og det synes jeg er vigtigt for de borgere, som nu føler sig hensat til uklare retstilstande.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Hr. Bertel Haarder prøver at konkludere, at der ikke er sket noget.

Jeg tror, det er tydeligt for enhver, at 15 år er en højere aldersgrænse end 13 år, og det var faktisk 13 år, der stod i direktivforslaget på det tidspunkt, hvor jeg overtog arbejdsministerposten fra Knud Erik Kirkegaard, der var medlem af den regering, som hr. Bertel Haarder også var medlem af.

Og jeg tror, enhver vil kunne se forskellen på 13 og 15 og forskellen på, at man altså, selv om man er under 13 år, stadig væk vil kunne plukke jordbær og stadig væk vil kunne slå græsplæne, også for naboen, og så det, at man ikke, når man er under 13 år, kan indgå et reelt ansættelsesforhold, fordi vi dér har påtaget os nogle forpligtelser dels i forhold til EU, dels i forhold til det internationale samfund gennem en ILO-konvention. Og det sidste har vi gjort for mange år siden, uden at der er nogen i dette Folketing,

der har antastet, at aldersgrænsen i ILO-konventionen er 13 år.

Så jeg mener rent faktisk, at jeg har gjort, hvad jeg kunne for at få aldersgrænsen ned på et forsvarligt niveau, og det synes jeg den er. At jeg ikke kan overbevise hr. Bertel Haarder om det, forstyrrer ikke min nattesøvn, men jeg er dybt forundret over, at Venstre og De Konservative ikke stemmer for en EU-lovgivning, der er ren implementering.

Jeg har imødekomet Venstres og De Konservatives synspunkter, som har været ført frem siden førstebehandling.

Fru Charlotte Antonsen var meget klar: Der var to forudsætninger for Venstres deltagelse, og de var, at der ikke skulle være en generel underretningsforpligtelse, og at datoen for den absolut seneste frist skulle rykkes tilbage.

Det har fru Charlotte Antonsen fået imødekomet, og til trods for det ser det ud, som om Venstre som det mest EU-positive parti ikke stemmer for en EU-lovgivning.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Jeg vil gerne benytte lejligheden til her på falderebet at kvittere for den indsats, som arbejdsministeren har gjort i denne sag. Jeg er ikke et sekund i tvivl om, at der fra arbejdsministerens side har været udfoldet store kræfter for at få direktivet derhen, hvor vi har det i dag, og i den retning, som det nu er gået i.

Jeg vil også gentage, hvad arbejdsministeren sagde, og gøre opmærksom på, at arbejdsministeren også efter førstebehandlingen har ydet en indsats og præcis har efterkommet de krav, som Venstre under førstebehandlingen stillede for at stemme for dette lovforslag. De krav er efterkommet.

Derfor er det hykleri, når hr. Bertel Haarder står her og giver den begrundelse for ikke at stemme for lovforslaget, som han gør.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg skal ikke nu, hvor der er ringet til afstemning flere gange, forlænge debatten ret meget yderligere, men blot sige, at jeg vil tillade mig at tage det manglende svar fra regeringen og arbejdsministeren om de spørgsmål, jeg har stillet om, hvad konsekvensen er, hvis der også ved tredjebehandlingen er et flertal imod at implementere det her direktiv i dansk lov, enten som udtryk for, at regeringen ikke ved, hvad i alver-

den den så vil gøre, eller også – og det er nok mere sandsynligt – som udtryk for, at regeringen egentlig ønsker, at direktivet træder i kraft på dansk jord, selv om der i Folketinget er et flertal imod at gennemføre det.

Derfor vil jeg allerede nu sige, at hvis ikke der på det her område ved tredjebehandlingen er en klar melding fra regeringen om en offensiv strategi – altså hvis der stadig væk er et flertal imod det, hvilket vi selvfølgelig fra Dansk Folkeparti side håber – så er der et forslag fra Dansk Folkeparti på vej til Folketinget, som skal forpligte regeringen til at anlægge et annullationssøgsmål på baggrund af, at der er et flertal i Folketinget imod at implementere direktivforslaget, så vi får en mulighed for at få afprøvet det berømte subsidiaritetsprincips rækkevidde.

Jeg mener, at denne sag er velegnet til at få afprøvet det principss rækkevidde, og jeg håber, at der vil være et flertal her i Folketinget, som vil støtte os i den vurdering.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 forkastedes, idet 13 stemte for, 96 imod.

Ændringsforslag nr. 3 forkastedes, idet 13 stemte for, 95 imod.

Ændringsforslag nr. 4 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6, § 1 med de foretagne ændringer, ændringsforslag nr. 7 og 8 og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Anden behandling af lovforslag nr. L 110: Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsgivernes Elevrefusion. (Omlægning af finansiering af lønrefusion og skolepraktik m.v.).

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen). (Fremsat 6/12 95. Første behandling 11/1 96. Betænkning 16/4 96).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-7, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 8 og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.